

รูปแบบการบรรลุนิพพานของพระพุทธศาสนาเถรวาทและนิกายเซนเชิงประยุกต์

AN ANALYTICAL STUDY OF SYSTEMATIC DESIGN ON THE ENLIGHTENMENT AS OF THERAVADA BUDDHISM – ZEN NIKAYA

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุฑาทัก หริรักษ์ธำรง¹, รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน²

¹นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๕๗

²อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปการ

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์วิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์การบรรลุนิพพานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและนิกายเซน วิเคราะห์การบรรลุนิพพานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและนิกายเซนและเปรียบเทียบพัฒนาการการบรรลุนิพพานในเซน การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยเปิดเผยให้เห็นถึงความจริงสูงสุดประเสริฐของพุทธธรรม ปัจจัยธรรมแห่งการพึ่งพิงอิงอาศัยกัน และกัน ว่าการจะบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันตบุคคล แม้ตั้งแต่ขั้นต้นขึ้นไปนั้น อารมณ์พระโสดาบัน ต้องมีศีลห้า ครบถ้วน ต้องพิจารณาความตายอยู่เรื่อยๆ ต้องไม่สงสัยในโดยผ่านอารมณ์ความไม่ยึดติดอารมณ์ ความคิด ความจำธรรมชาติของจิตทั้งปวงใดๆว่าเป็นตัวตน เป็นเราเป็นเขาของเราของเขา คือไม่ปล่อยให้เกิดอุปาทาน ขึ้นมานั่นเองคือรู้อารมณ์นิพพานว่าเป็นเช่นนั้นแล้วปล่อยวาง ไม่ยึดติดกับศัพท์สมมติว่าเป็นอัตตา (ความมีตัวตน) ไม่ยึดติดกับศัพท์สมมติว่าเป็นอนัตตา (ความไม่มีตัวตน) เพราะอาจทำให้เกิดความหลง และติดใจในอารมณ์สมมตินั้นๆจนไม่ปล่อยวางให้ดับอารมณ์สมมตินั้นหมดเสียที ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการเจริญวิปัสสนาคือ ปัญญา (ความรู้แจ้ง) ที่รู้สถานะของอารมณ์ตามความเป็นจริงในอารมณ์ ๖ ว่ามีแต่รูปธรรมกับนามธรรมเท่านั้น และรูปนามนั้นก็มีความเกิดดับอยู่เสมอ ทำให้เกิดปัญญา รู้ว่ารูปนามนั้น ไม่เที่ยงเป็นอนิจจัง เป็นทุกข์ และทนอยู่ไม่ได้เป็นอนัตตา บรรลุถึง “สุญญตา” หรือ “ความว่าง” ในที่สุด

นิกายเซน (Zen) คือนิกายหนึ่งในพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน แต่มีความคล้ายคลึงกับเถรวาทในสายพระป่า เซนไม่นิยมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เซนจะเน้นการฝึกปฏิบัติ ฝึกการใช้ปัญญา และสมาธิ เพื่อให้ เกิดพุทธิปัญญาจนเข้าใจหลักธรรมด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายของเซน คือ การตระหนักรู้ในพุทธภาวะ การบรรลุนิพพานในแบบเซนจะเรียกว่า “ซาโตริ” หรือภาวะรู้แจ้ง ซึ่งเป็นภาวะที่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน มลายหายไปสิ้น เมื่อบรรลุแล้วก็จะเข้าสู่ความหลุดพ้น ทุกสิ่งกลายเป็นสุญญตา หรือ “ความว่าง” ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น แม้แต่พระนิพพาน จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเซนคือการไม่ยึดติดในรูปแบบพิธีกรรม หรือแม้แต่พระไตรปิฎก ทั้งนี้ การบรรลุนิพพาน “แบบลับพลัน” นิกายเซน จึงมุ่งเน้นให้ใกล้ชิดธรรมชาติ ต้องศึกษาธรรมชาติ ทำการเรียนรู้จากธรรมชาติ ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ “ญาณปรัชญาให้มาก”

คำสำคัญ : การบรรลุนิพพาน / นิกายเซน (Zen) / สุญญตา หรือ “ความว่าง”

Abstracts

The research's objectives are to examine the intensification in Buddhism, to analyze the enlightenment of ZEN Mahayana Buddhism utilizing in literature "Wei Lang (Hui Neng) Sutra, as well as the Teaching of Huang Po" translated into Thai version by Buddhadasa Bhikkhu. In addition, the scrutiny into the Dharma augmentation both in Theravada and Mahayana Buddhism had been made use of them by the Creative New Innovation construction - that is, the major components of the causal relationship by applying the "Modern research Techniques" until leading to the Initiatively - merged Integrative Model (IMM) of Hui Neng model with Huang Po Paradigm. On the other hand, that is the "Bridge over the Past - Present - Future", Bridge linked to the Relationship–Correlation, Bridge over the Dependent Originality/Conditionality Models, as well. Finally, these objects were achieved/led to the "Nothingness" - Nirvana.

For this reason, it can be realized the (Vipassanā-bhāvanā) insight development means wisdom (knowledge) realized the conditions of real & present object of consciousness in six of sense-objects. That is - only Form or material with (Nāma) mind; name; (mental factors or mentality) remain. On the other hand, those appearances have consistently been happened and extinguished (lighted out). These phenomena would cause wisdom by realizing all things be impermanence, suffering, unbearable as egolessness. Eventually, these occurrence or events would achieve "nothingness"; otherwise, "emptiness" in the end.

Keywords: Enlightenments / Emptiness (Nothingness) / Vipassana Insight (Intuitive Introspection; Contemplation)

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบรรลุธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท คือ การบรรลุ โลกุตตรธรรม ๘ รู้แจ้งแทงตลอด อริยสัจ ๔ ในขณะที่มรรคจิตตามกำลังของมรรค สำเร็จเป็นพระอริยบุคคล ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ โดยการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา เจริญสมณะและวิปัสสนา ตามหลักการ เจริญสติปัฏฐาน ๔ คือ การกำหนดรู้รูปและนามให้เห็นเป็นไตรลักษณ์ตามความเป็นจริง เมื่อวิปัสสนาญาณ แก่กล้าดำเนินตามวิปัสสนาวิธี ผู้ปฏิบัติสามารถรู้แจ้งแทงตลอดอริยสัจ ๔ สามารถละสังโยชน์และอนุสัยได้ตามกำลังของมรรค บรรลุมรรคผลนิพพาน สำเร็จเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา

ไตรสิกขา ประกอบด้วย สิกขา ๓ อย่าง ได้แก่ อริสัสสิกขา อริจิตตสิกขา และอริปัญญสิกขา บางทีก็ใช้คำว่า ศีล-สมาธิ-ปัญญา ไตรสิกขานี้มีไว้เพื่อดับทุกข์

๑. อริสัสสิกขา (สิกขาที่ศีลอันยิ่ง) มีพระพุทธพจน์ ดังที่ยกมาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของไตรสิกขา

๒. “อริจิตตสิกขา เพราะเหตุนี้แหละ เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า “เราจักมีความพอใจ

อย่างยิ่งในการสมาทานอธิศีลสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิจิตตสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิปัญญาสิกขา” ภิขุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้แล”

๓. อธิปัญญาสิกขา การสมาทานอธิปัญญาสิกขา (สิกขาคือปัญญาอันยิ่ง) กิจที่สมควรกระทำเป็นของสมณะ ๓ ประการนี้แล เพราะเหตุนี้แล เธอทั้งหลายพึงสำเหนียกอย่างนี้ว่า “เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิศีลสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิจิตตสิกขา เราจักมีความพอใจอย่างยิ่งในการสมาทานอธิปัญญาสิกขา”

การบรรลุลหรรณในพุทธปรัชญานิกายเซน

Zen เรียกว่า “ซาโตริ” (Satori) หมายถึงการรู้แจ้งแห่งสภาวะความจริงสูงสุด กล่าวคือ ซาโตริเป็นประสบการณ์การรับรู้ความจริงว่าสรรพสิ่งในจักรวาลล้วนเป็นหนึ่งเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่าประสบการณ์ซาโตรินี้เป็นการทำลายความยึดมั่นถือมั่นที่ทำให้เกิดความแบ่งแยก เป็นการได้มาซึ่งความเข้าใจที่แท้แล้วทุกสรรพสิ่งล้วนเป็นหนึ่งเดียว กล่าวคือ เป็นเพียงความว่าง หรือความเป็นเช่นนั้นเอง (Suchness) มีวิธีการหลักเพื่อการบรรลุลหรรณ ๓ วิธีด้วยกัน คือ ซาเซน (zazen) หรือการนั่งสมาธิ ซานเซน (sanzen) หรือการขบคิดปริศนาธรรม (kōan) และ มนโด (mondō) หรือ การถามตอบอย่างฉับพลัน เช่น คือ การตื่นขึ้นสู่จิตอันล้าลึกของมนุษย์ ซึ่งโดยภาษาแห่งเซน เราเรียกการตื่นขึ้นนั้นว่า ‘ซาโตริ’ ซึ่งแปลว่า การตรัสรู้ เพื่อหมายถึงสัจจะแห่งประสบการณ์ทางศาสนา นิกายเซน มองว่าสรรพสิ่งคือความว่าง เช่นมองว่ามนุษย์มิใช่ศูนย์กลางแห่งจักรวาล สรรพสิ่งล้วนต้องอิงอาศัยซึ่งกันและกัน และเชื่อว่าสรรพสัตว์มีพุทธภาวะอยู่ในตัวอยู่แล้ว การบรรลุซาโตริก็คือการเห็นตามความเป็นจริงของโลกและชีวิตโดยที่โลกและชีวิตนั้น คือ ความว่าง ในเมื่อว่างจากตัวตนแล้ว ก็จะว่างจากการยึดติดเมื่อว่างจากการยึดติดก็จะประจักษ์ถึงสูนยตาธรรมในที่สุด

ส่วนการบรรลุลหรรณ นิกายเซน สามารถสรุปให้มองเห็นภาพรวมของท่านเว่ยหล่าง ได้ดังนี้ วันหนึ่งขณะที่นำฟืนไปส่งให้แก่เจ้าจ่านารายหนึ่งในตลาดพลันก็ได้ยินเสียงสวดมนต์ของชายคนหนึ่งอยู่ที่หน้าร้านซึ่งท่านอยู่เหนียงเอาฟืนไปส่งนั่นเองชายคนนั้นสาธยายมนต์มาถึงถ้อยคำที่ว่า “พึงทำจิตมิให้มีความยึดถือผูกพันในทุกสภาวะ”เมื่อได้ยินถ้อยคำเช่นนี้จิตใจของท่านอยู่เหนียงก็สว่างโพล่งในพุทธธรรม จึงถามชายคนนั้นว่า “ท่านกำลังสวดอะไร” “เรากำลังสวดวัชรสูตร” “ท่านไปเรียนมาจากที่ไหน” เราเรียนมาจากท่านอาจารย์หงเหย่นแห่งวัดตงจัน ตำบลหวงเหมย เมืองฉีโจว ท่านมีศิษย์อยู่เป็นพัน ๆ คน โดยสั่งสอนให้ศิษย์ทั้งหลายบริกรรมพระสูตรนี้ เพื่อจักได้ค้นพบธรรมญาณแห่งตนและเข้าถึงความเป็นพุทธะ”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการบรรลุลหรรณในพระพุทธศาสนาเถรวาท
๒. เพื่อศึกษารูปแบบการบรรลุลหรรณในพระพุทธศาสนา นิกายเซน
๓. เพื่อเสนอรูปแบบการบรรลุลหรรณของพระพุทธศาสนาเถรวาท และ นิกายเซนเชิงประยุกต์

ปัญหาของการวิจัย

๑. การบรรลุลหรรณในพระพุทธศาสนาเถรวาท มีรูปแบบเป็นอย่างไร?
๒. การบรรลุลหรรณในพระพุทธศาสนา นิกายเซน มีรูปแบบเป็นอย่างไร?

๓. การนำเสนอรูปแบบการบรรลุลหรรณของพระพุทธรศาสนาเถรวาท และ นิกายเซนจึงประกะยุกต์
ควรมีรูปแบบเป็นประกะการใด?

การกำหนดประกะเด็นปัญหาด่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อต้องการตอบวัตถุประกะสงค์ดั่งกล่าวข้างต้น
ในการแสวงหาคำตอบ ทางออก และทางแก้ปัญหาดีที่ที่สุด

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเน้นการศึกษา
เชิงวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ ตามวัตถุประกะสงค์ที่กล่าวมาข้างต้น ของคุษฎีนิพนธ์นี้คือ การบรรลุลหรรณ
ในพระพุทธรศาสนาตั้งเดิม และในพระพุทธรศาสนา นิกายเซน ทั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึง พัฒนาการ
การบรรลุลหรรณในพระพุทธรศาสนาตั้งเดิม และ นิกายเซน เจึงเปรียบเทียบ โดยอาศัยข้อมูลจากพระไตรปิฎก
ทั้ง ๔๕ เล่มในกรณีพุทธรศาสนาเถรวาท ส่วนในกรณีนิกายเซน จากเอกสารด่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในบรรณานุกรม
เป็นส่วนใหญ่ มุ่งศึกษาเฉพาะประกะเด็นปัญหา “การบรรลุลหรรณ” สำนักัปปลัน พระพุทธรศาสนา นิกายเซน
เท่านั้น โดยใช้เอกสารงานวิจัยจากวิทยานิพนธ์ คุษฎีนิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และพระสูตรด่าง ๆ ทางมหายาน
หลายพระสูตร

การวิเคราะห์ วิจัย จึงมุ่งประกะสงค์จะวิจัยเฉพาะหน่วยวิจัย (Research Units) ที่กำหนดไว้ใน
วัตถุประกะสงค์เท่านั้น ประกอบด้วยการแบ่งขอบเขตการศึกษา วิจัย ดั่งนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ที่ต้องการวิเคราะห์วิจัย

๑. “การบรรลุลหรรณ” ตามพระพุทธรศาสนาเถรวาท, ประกอบด้วย องค์ประกะประกอบปัจจัยธรรม
ด่าง ๆ อาทิ ความหมายของการบรรลุลหรรณ, ผู้ที่สามารถบรรลุลหรรณ, หลักธรรมเพื่อการบรรลุลหรรณ,
ระดับการบรรลุลหรรณ อาทิ พระโสดาบัน - พระโสดาปัตติมรรค-พระโสดาปัตติผล ฯลฯ ปัญญาที่ใช้เพื่อ
การบรรลุลหรรณ, วิถีปฏิบัติที่ใช้เพื่อการบรรลุลหรรณ, โพธิปักจจัยธรรม: ธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งการตรัสรู้
๓๗ ประกะการ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชนงค์ ๗, มรรคมีองค์ ๘
“แบบจำลอง” บูรณาการเพื่อหา “องค์ความรู้ใหม่”, หลักไตรสิกขา ตามแนวทาง “วิสุทธิมรรค”, อีกทั้ง
องค์ประกะประกอบประกะการสุดท้าย - กล่าวคือ วิถีการปฏิบัติ - วิถีการบรรลุลหรรณ ตามแนวทางวิปัสสนากัมมัฏฐาน
เป็นต้น

๒. “การบรรลุลหรรณ” นิกายเซน โดยอาศัยวรรณกรรมอิงหลักธรรม เพื่อการศึกษาวิเคราะห์
หลักธรรมตามนิกายเซน รวมไปถึงองค์ประกะประกอบปัจจัยธรรมด่าง ๆ เพื่อเติมเต็ม องค์ประกะประกอบปัจจัยธรรม
ด่าง ๆ นานา ที่ยังขาดตกบกพร่องตามของแนวทางของนิกายเซน (อาทิ วิถีการปฏิบัติ-สู่วิถีการบรรลุลหรรณ
ซึ่งยังมีได้กล่าวถึงไว้อย่างชัดแจ้ง) ทั้งนี้ เป็นการอาศัยแนวทางตามพระพุทธรศาสนาเถรวาท (ตามข้อ ๑.)
ที่สมบูรณ์ พร้อมมูลอยู่แล้ว มาประกะกอบแต่งเพื่อความสมบูรณ์ บริบูรณ์แห่งเนื้อหา สารัตถธรรมของ
นิกายเซน

ขอบเขตการวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จึงอาศัยเฉพาะด้าน “การบรรลุลหรรณ”
จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ประกอบด้วย พระไตรปิฎก พระพุทธรศาสนาเถรวาท ฉบับมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, คัมภีร์วิสุทธิมรรค พระพุทธโฆสเถระ รจนา สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหารเถร) แปลและเรียบเรียง เป็นต้น

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

“ตรัสรู้” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน นิยามว่า ตรัสรู้ คือ รู้แจ้ง (ใช้เฉพาะพระพุทธเจ้า)

“โพธิญาณ” หมายถึง ความรู้ในการตรัสรู้ หรือความรู้ที่ทำให้ตรัสรู้ บุคคลที่มุ่งหมายที่จะบรรลุโพธิญาณ หรือตรัสรู้ หรือผู้ที่กำลังบำเพ็ญบารมีธรรม

“การบรรลุธรรม” หมายถึง การบรรลุเป็นพระอริยบุคคลขั้นใดขั้นหนึ่งคือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี พระอรหันต์ ผู้ที่บรรลุเป็นพระอริยบุคคลท่านรู้แจ้งแทงตลอดในอริยสัจธรรมทั้ง ๔ ด้วยโลกุตตรปัญญา แต่ก่อนที่ปัญญาขั้นโลกุตระจะเกิดขึ้น ปัญญาขั้นโลกียะคือ วิปัสสนาญาณต้องเกิดก่อน

ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบรรลุธรรมของพุทธศาสนาเถรวาท- นิกายเซนเชิงประยุกต์” นี้มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้เบื้องต้น ดังนี้

๑. คณทอง เข้าวทองกลาง, พระมหา: ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “วิถีสู่การบรรลุธรรมตามทัศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทและรินไซเซน” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบวิถีสู่การบรรลุธรรมสูงสุดในพุทธปรัชญาเถรวาทและรินไซเซน

๒. พระวรมน ขนฺติโก (วัดดุมมา), ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ศึกษาสัมมปธาน ๔ อันเป็นองค์แห่งการบรรลุธรรม”, มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ เพื่อศึกษาการบรรลุธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท และเพื่อศึกษาสัมมปธาน ๔ ที่เกื้อหนุนต่อการบรรลุธรรม

๓. พระนรงค์ฤทธิ์ ฐมฺมรภิโต (สุขอัน), ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่อง “ศึกษาหลักการบำเพ็ญบารมีของพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนมหายาน”, จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องพระโพธิสัตว์ในคัมภีร์พุทธศาสนมหายาน เพื่อศึกษาบารมีและการบำเพ็ญบารมีในคัมภีร์พุทธศาสนมหายานและเพื่อศึกษาการบำเพ็ญบารมีเพื่อเผยแผ่ธรรมของพระโพธิสัตว์ในคัมภีร์มหายาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มีขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๘ วรรณกรรมเป้าหมายหลัก คือ: “สูตรของเว่ยหล่าง” และ “คำสอนของฮวงโป” แปลไทย โดย พุทธทาสภิกขุ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ คัมภีร์อรรถกถาฎีกาอนุฎีกาและหนังสือพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง เช่น คัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นต้น และจากหนังสือ ตำราวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น พุทธธรรม, วิมุตติมรรค เป็นต้น

๒. ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในเรื่องและตีความข้อมูลที่ได้รวบรวมมาวิเคราะห์เปรียบเทียบให้เห็นถึงคุณค่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท และนิกายเซน ที่ชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และการสังเคราะห์ปัจจัยธรรมต่างๆ ที่กล่าวถึงในวรรณกรรมดังกล่าว

๓. ทำการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์จากทัศนะของวรรณกรรมที่นำมาวิจัย (Literature's Category) การวิเคราะห์ข้อมูลในความหมายนี้ จึงเป็นการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล หาแบบแผน ความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ภายใต้บริบททางพระพุทธศาสนาเถรวาท และนิกายเซน และทำความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการสัมภาษณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่การวิจัยเชิงคุณภาพใช้มากที่สุดก็คือ การสัมภาษณ์ ทิศทางการพัฒนาการสัมภาษณ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งในส่วนของการวางแผนและการดำเนินการ จึงประกอบด้วยวิธีดำเนินการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้ จัดวางความสัมพันธ์ระหว่างผู้สัมภาษณ์ ยื่นข้อเสนอหรือเค้าโครงการวิจัย อธิบายเค้าโครงการวิจัย ดำเนินการเลือกประเภทของการสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

เมื่อศึกษา วรรณกรรมทั้งสองเรื่อง, เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบแล้ว จะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยธรรมต่างๆ ขององค์ธรรมทั้งหลาย ได้อย่างละเอียดอ่อน สุขุม ลุ่มลึกอย่างลึกซึ้งที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะการมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยธรรม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยนี้เป็นกระบวนการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ความรู้การบรรลุธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

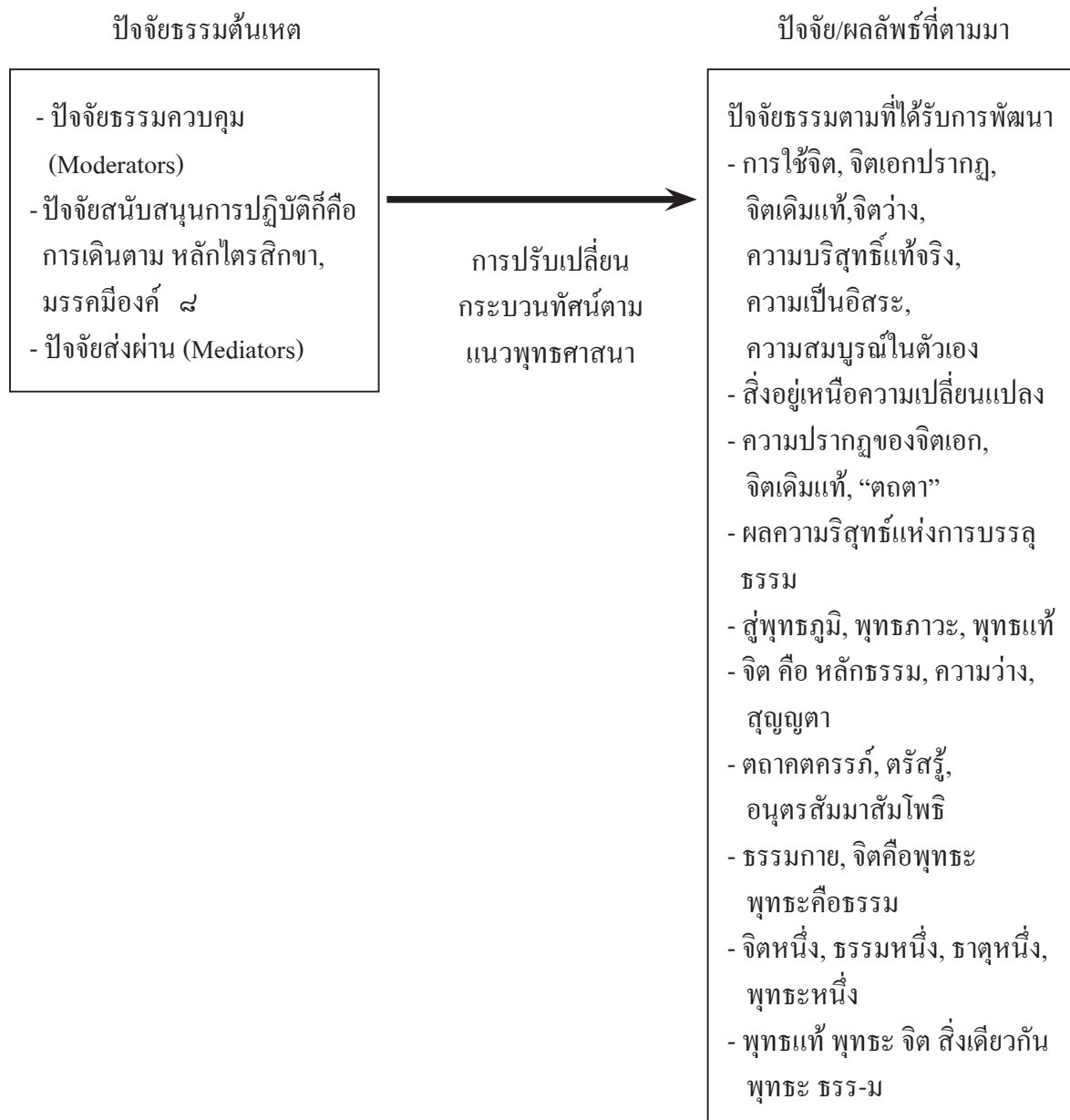
๒. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับนิกายเซน จากคัมภีร์มหายาน ฉบับต่าง ๆ และวรรณกรรมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นิกายเซน - “สูตรของเว่ยหล่าง” “คำสอนของฮวงโป”

๓. องค์ความรู้จากการวิเคราะห์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นิกายเซน ในวรรณกรรม “สูตรของเว่ยหล่าง” “คำสอนของฮวงโป” และ คัมภีร์มหายานหลายฉบับ แปลจากจีนพาคย์สู่ไทยพาคย์

๔. การประยุกต์ใช้ คุณค่า คุณประโยชน์ และ “วิถีปฏิบัติ” สู่ “วิถีการบรรลุธรรม” ทั้งสองฝ่าย (พระพุทธศาสนาเถรวาท และ นิกายเซน)

๕. “นวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่จากการบูรณาการ” พระพุทธศาสนาเถรวาท กับนิกายเซน เพื่อความเข้าใจกระจ่างชัด สุขุม ลุ่มลึก ในองค์ประกอบของปัจจัยธรรมต่าง ๆ นานา

กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Hypothetical Framework): ปัจจัยธรรมที่ต้องศึกษาในงานวิจัยประกอบด้วย
กรอบแนวความคิด (Hypothetical Framework)

อภิปรายผล

ตรัสรู้ (เกราบาท)

หากจะมองในกรอบของญาณวิทยา (Epistemology) ตะวันตก พระพุทธศาสนาอาจจะจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันกับสำนักปรัชญาที่เรียกว่า“อิมพิริติคญาณนิยม” (intuitionism) กล่าวคือ เป็นพวกที่เชื่อว่าการหยั่งรู้โดยตรงเป็นบ่อเกิดที่สำคัญที่สุดของความรู้ ความรู้แบบอิมพิริติคญาณ (intuition) นี้เป็น นความรู้จากภายใน กล่าวคือ เป็นความรู้แจ่มแจ้งชัดเจนด้วยการที่จิตเข้าไปสัมผัสหรือแทงทะลุกับสิ่งที่รู้นั้นโดยตรง

“การหยั่งรู้” (Intuition) ของฝ่ายพุทธนั้นต่างจากการหยั่งรู้ตามความหมายที่ใช้กันทั่วไปในทางตะวันตก เพราะไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองในลักษณะที่ไม่สามารถอธิบายได้ แต่เป็นไปตามเหตุปัจจัย ในแง่ที่ว่า การรับรู้ นั้นเป็นผลของการสะสมประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสร่วมกับกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์จนถึงระดับหนึ่งที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง และเกิดความรู้แบบเห็นแจ้งแทงตลอด เป็นการเข้าถึงและสัมผัสความจริงโดยตรง แต่ในแง่ที่การรับรู้ทางจิตนี้ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสเป็นที่มา และเป็นเงื่อนไขสำคัญจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ทำให้จัดการหยั่งรู้แบบพุทธนั้นเป็นประสบการณ์ด้วย (ลักษณะวัด ปาละรัตน์, ๒๕๓๕: ๓๒๒-๓๒๓)

โพธิญาณ (มหายาน)

เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับพระพุทธศาสนา ฝ่ายมหายานจะพบว่าพระพุทธศาสนาฝ่ายหลังนี้กลับมิได้ให้ความสำคัญหรือพูดถึงการบรรลุธรรมอย่างเป็นขั้นเป็นตอนนี้ไว้มากนักในเบื้องต้นนี้มนทัศน์เรื่องการตรัสรู้ธรรมของพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานจึงดูเหมือนจะมีแบบฉบับเป็นของตนเองแตกต่างออกไปจากฝ่ายเถรวาทจนอาจเกิดปัญหาได้ว่า หากมองด้วยมุมมองของเถรวาทแล้วแท้จริงนั้นการตรัสรู้ธรรมของฝ่ายมหายานจะยังคงเป็นคำสอนที่อยู่ในกรอบของพระพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร

การตรัสรู้ธรรมตามแบบฉบับของพระพุทธศาสนา

ฝ่ายมหายานนิกายเซ็น มีศัพท์เฉพาะภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า “ซาโตริ” (satori) ดี. ที. ซูซูกิ (D. T. Suzuki) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนานิกายเซ็นคนสำคัญของญี่ปุ่นได้กล่าวถึงลักษณะของซาโตริพอสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

๑. วิถีชีวิตของคนเราตามปกตินี้จะเวียนว้ายไปตามจิตสำนึกแบบหนึ่ง ซูซูกิ เรียกจิตสำนึกแบบที่ว่านี้ว่าจิตสำนึกแบบแบ่งแยกโลกออกเป็นสองส่วน (Dualistic view) คนที่มองโลกด้วยทัศนะแบบนี้ย่อมเห็นว่าสรรพสิ่งในโลกนี้ คู่ที่ตรงกันข้ามกัน เช่น มีความดี ความเลว มีความน่ารัก น่าเกลียด เป็นต้น

๒. สรรพสิ่งที่เรามองผ่านจิตสำนึกแบบแบ่งแยกออกเป็นสองส่วนนั้นจะมีอยู่สองส่วนด้วยกันคือ เป็นส่วนหนึ่งที่เรารู้ใจ อยากรู้ อยากรู้ให้สิ่งเหล่านั้นมาเป็นของเรา เมื่อได้ครอบครองแล้วก็ไม่อยากจะปล่อยมันจากไป อีกส่วนหนึ่งเราเกลียดชังขะแยง กลัว ไม่ต้องการเข้าไปใกล้ ไม่ต้องการให้เกิดกับตน และหากว่าเกิดแล้วก็อยากให้สิ่งเหล่านั้นหนีไปให้พ้นตัวเรา สิ่งแรกนั้นเราอาจเรียกตามศัพท์พุทธศาสนาว่า โลภธรรม ส่วนที่เป็นอริยธรรม สิ่งหลังคือโลภธรรมส่วนที่เป็นอนิยธรรม

๓. ชีวิตถูกผูกติดไปตามอำนาจของโลภธรรม สองส่วนนี้ย่อมเป็นชีวิตที่เราร้อน ปราศจากความสงบ แม้ว่าบางครั้งเราอาจปลื้มใจ ปีติ เป็นสุขเพราะได้ครอบครองโลภธรรมฝ่ายที่น่าปรารถนา เช่น ลาภ ยศ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน เป็นต้น แต่เนื่องจากว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอนิจจัง เมื่อมาได้ก็สูญสลายไปได้ วันหนึ่งเมื่อสิ่งเหล่านี้สูญสลายไป เราจะเศร้าโศกเสียใจและเป็นทุกข์ ชีวิตที่ยังสลัดความยึดติดในโลภธรรมไม่ได้จึงจะยังเวียนว้ายและขึ้น ๆ ลง ๆ ไปตามคลื่นสองคลื่น คลื่นแรกคือ คลื่นความเอิบอิ่ม ปีติ สุขใจ พุใจ คลื่นที่สองคือคลื่นความเศร้าโศก หดหู่ จิตใจฟูบ่แปบสองคลื่นนี้จะซัดพาชีวิตของเราสลับสับเปลี่ยนกันไป วันแล้ววันเล่าตราบเท่าที่เรายังไม่สามารถสลัดความยึดมั่นในโลภธรรมได้

๔. หากว่าเราเห็นว่าวิถีชีวิต แบบที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิ่งที่เราร้อน น่าเบื่อหน่าย ควรหลีกเลี่ยง เซ็นก็สอนให้เราแก้ที่ต้นตอของมัน ต้นตอที่ว่านี้ก็คือทัศนะที่มองสรรพสิ่งอย่างแยกเป็นสอง โลภธรรมนั้น

เป็นสิ่งที่คนเราไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาต้องประสบทั้งสิ่งที่น่าพอใจและไม่น่าพอใจด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีใครสามารถบังคับให้ชีวิตประสบแต่สิ่งที่น่าพอใจได้ ชีวิตเราทุกคนต้องพบทั้งสิ่งที่นำความยินดีมาให้และนำความเดือดร้อนใจมาให้คละเล้ากันไป แต่นั่นก็ไม่ใช่ปัญหาเช่นสอนว่า เพียงแต่เราเลิกมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยทัศนคติเดิมเสียเท่านั้น โลกธรรมก็ไม่อาจก่อทุกข์ให้เกิดแก่เราได้ คนที่ไม่มองโลกด้วยทัศนคติแบบแบ่งแยกสรรพสิ่งเป็นสองจะไม่ใช่ทุกข์เพราะโลกธรรม

๕. ชุสติกกล่าวว่า เมื่อเกิดชาโตริ สิ่งที่จะเป็นผลตามมาก็คือการเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ชาโตริคือจุดเปลี่ยนจากการมองสิ่งต่าง ๆ แบบแบ่งเป็นคู่ตรงกันข้ามมาเป็นการมองแบบไม่แบ่งแยกเช่นนั้น ดังนั้นหากมองตามทัศนะของท่านผู้นี้ เมื่อนายเขียวยังไม่บรรลุชาโตรินายเขียวก็เหมือนคนทั่วไปที่มีชีวิตล่องลอยไปตามกระแสโลกธรรม บางครั้งเขาจะปลื้มปิติ บางครั้งเขาจะเศร้าเสียใจ เป็นเช่นนี้คละเล้ากันไปไม่รู้จบสิ้น ต่อเมื่อบรรลุชาโตริแล้ว จะเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงในชีวิตของเขา นายเขียวยังมีชีวิตเกี่ยวข้องกับลาภยศชื่อเสียงความเสื่อมลาภ เสื่อมเกียรติ และความล้มเหลวอันอาจจะเกิดในชีวิตเหมือนคนทั้งหลาย แต่เขาจะไม่ปลื้มใจ พูใจจนหลงเมื่อได้ลาภยศและเกียรติอย่างคนอื่นและเมื่อประสบความล้มเหลวเสื่อมเกียรติยศและทรัพย์สินเขาก็ไม่กังวลคลั่งคลุ้มอย่างคนทั่วไป นี่คือการเปลี่ยนแปลงในชีวิตอันเป็นผลมาจากชาโตริ

ผลการวิจัย

นิกายเซ็น (Zen) คือ นิกายหนึ่งในพระพุทธศาสนา อยู่ในฝ่ายมหายาน แต่มีความคล้ายคลึงกับเถรวาทในสายพระป่า เช่นไม่นิยมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ เช่นจะเน้นการฝึกปฏิบัติฝึกการใช้ปัญญา และสมาธิ เพื่อให้ เกิดพุทธิปัญญาจนเข้าใจหลักธรรมด้วยตนเอง จุดมุ่งหมายของเซ็น คือการตระหนักรู้ในพุทธภาวะ การบรรลุธรรมในแบบเซ็นจะเรียกว่า “ชาโตริ” หรือภาวะรู้แจ้ง ซึ่งเป็นภาวะที่ อวิชชา ตัณหา อุปทาน มลายหายไปสิ้น เมื่อบรรลุแล้วก็จะเข้าสู่ความหลุดพ้น ทุกสิ่งกลายเป็นสูญญตา หรือ “ความว่าง” ปราศจากความยึดมั่นถือมั่น แม้แต่พระนิพพาน จุดเด่นอีกประการหนึ่งของเซ็นคือการไม่ยึดติดในรูปแบบพิธีกรรม หรือแม้แต่พระไตรปิฎก

เช่นถือว่า การบรรลุธรรมรศพลนั้น ไม่ได้อยู่ที่ตัวบทอักษร หรือความรู้ด้วยปริยัติ เพราะตัวอักษรหรือภาษามีข้อจำกัด ไม่สามารถอธิบายความเป็นจริงทั้งหมดได้ และการหลุดพ้นในแบบเซ็น ก็ไม่ต้องมีขั้นตอน ไม่จำเป็นต้องเจริญไตรสิกขาตามลำดับมาเลย ใครก็ตามที่ตระหนักรู้แก่นแท้ของจิตใจตน ก็บรรลุเป็นอรหันต์ได้เลย

อภิปรายผลการวิจัย

ด้วยความที่เซ็น เป็นนิกายที่ส่งผ่านปรัชญาการดำเนินชีวิตที่นำไปใช้ได้จริงสู่ผู้ปฏิบัติอย่างถึงแก่น และเป็นธรรมชาติ ไม่ได้อิงกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือคัมภีร์ แต่นั่นไม่ใช่ปัญญาเพื่อให้เห็นสังขธรรมด้วยตนเอง เช่นจึงเป็น ธรรมชาติ ที่อยู่รอบๆตัวเรา ผู้ศึกษาเซ็นจึงไม่จำกัดว่าจะเป็นคนศาสนาไหน ทำให้มีการศึกษาเซ็นอย่างกว้างขวาง ทั้งในหมู่ชาวพุทธ คริสต์ และ อิสลาม ปัจจุบันเซ็นได้รับความสนใจอย่างแพร่หลายทั่วโลก ทั้งในจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ยุโรป อเมริกา สำหรับในประเทศไทยของเรา ก็มีพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงให้ความสนใจ เช่น ท่าน พุทธทาสภิกขุ ท่าน ว. วชิรเมธี เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

นิกายเซ็นเป็นนิกายที่เร็วและแรงเน้นการบรรลุธรรมแบบฉับพลัน มีโกอานทำท่ายิ่งดูผู้มีปัญญามาไขปริศนาธรรมเพื่อฝึกฝนวิธีคิดแบบอริยะ ทำลายความคิดทางตรรกะ เพื่อให้เห็นสังขารม เช่น จึงพุ่งตรงไปที่แก่นของพุทธศาสนา

“เป็นนิกายที่เน้นให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงประสบการณ์ของสภาวะธรรม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นธรรมชาติ ที่สุด”

สรุปท้ายบท จากการวิเคราะห์ “องค์รวมแห่งความรู้” (Holistic Body of Knowledge Analysis) ตามการบรรลุธรรมของพระพุทธศาสนาหายาน โดยอาศัยเทคนิควิธีวิทยาการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM) กระบวนการวิจัยเริ่มจากปัญหาวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยจึงอยู่ที่การเลือก “ปัจจัยธรรม” จากเอกสารหนังสือ ตำรา พระสูตรมหายานต่าง ๆ นานาฉบับที่กล่าวถึง เชื่อมโยง อรรถาธิบาย วิภาคปัจจัยธรรมนั้น ๆ ด้วยผู้รู้ จนมีผลลัพธ์ทำให้ความรู้ที่ได้รับจากการฟังธรรมบรรยาย “ตรัสรู้แบบฉับพลัน” เป็นผลสำเร็จสุดท้าย ในที่สุด นั่นคือ การเลือกวิเคราะห์องค์ประกอบ “ปัจจัยธรรม” อย่างเหมาะสมมาวิภาค สังเคราะห์ เพื่อหาความสัมพันธ์ “ชนิดต่างพึ่งพิงอิงอาศัย” กันและกันของปัจจัยธรรม ให้สอดคล้องตามแนวทาง “Law of Dependent Originality” or “Law of Conditionality” อันหมายถึง “ปัจจุสมุปปาตธรรม” หรือ “อิทัปปิจจตา” ในงานวิจัยนี้ เพื่ออธิบายความหมาย “ชนิดเปิดไฟให้สว่างแจ่มแจ้ง” แก่ผู้อ่าน

ผู้วิจัยจึงได้สร้าง “แบบจำลอง” ขึ้นหลายอย่างประกอบการวิเคราะห์วิจัย กล่าวคือ - การวิเคราะห์ “โครงสร้างเชิงสาเหตุของปัจจัยธรรม” (Structural Equation Model) = SEM) แห่ง “การบรรลุธรรม” (พุทธภาวะ) และ คำสอนของฮวงโป จากนั้น จะเป็น “การผสานแบบจำลองเชิงสร้างสรรค์” (Initiatively – merged Model = IMM) ของวรรณกรรมดังกล่าวทั้งสองเล่ม (สูตรของเว่ยหล่าง และ คำสอนของฮวงโป) (เว่ยหล่าง Model + Huang Po Paradigm)

การสร้าง “นวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่” (Creative Body of Knowledge Innovation) นั่นคือ เทคนิควิทยาการออกแบบงานวิจัยสมัยใหม่ - “การผสานแบบจำลองเชิงสร้างสรรค์” (Initiatively-merged Model = IMM) (สูตรของเว่ยหล่าง และ คำสอนของฮวงโป) (เว่ยหล่าง Model) + (Huang Po Paradigm)

ผลลัพธ์สุดท้ายทำให้ได้รับ ผลที่ตามมาขั้นสุดท้ายของแบบจำลองใหม่ เป็น “ข้อสรุปขั้นสุดท้ายโดยทั่วไป” (Generalization) โดยที่พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาฉบับราชบัณฑิตยสถาน ใช้คำว่า “สามัญการ” ที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ทุกคน ทุกชีวิต ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อความสิ้นทุกข์

๑. ทั้งนี้เพราะ จิตของมนุษย์ทุกคนในลักษณะที่เป็นสากลนี้ จักหลุดพ้นจากความบีบคั้น ห่อหุ้ม พัวพันได้โดยสิ้นเชิง”

๒. การทำเช่นนี้ จักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งอย่างสูงแก่มวลมนุษยชาติ ผู้นำไปประพฤติ ปฏิบัติ

๓. การใช้ให้สำเร็จประโยชน์ได้แก่บุคคลทุกคนแม้ที่ไม่รู้หนังสือ กล่าวคือ:-

๔. ข้อความทุกข้อชี้บทเรียนไปที่ตัวชีวิต นั้นเอง

๕. การถือเอาความพลิกแพลงแห่งกลไกในตัวชีวิต โดยเฉพาะคือจิต เป็นทางปฏิบัติธรรมทางใจ

โดยอาศัยปัญญาส่วนใหญ่ หรือ “วิปัสสนาธุระ” ล้วนๆ เพราะมุ่งหมายจะให้ เป็นวิธีตัดสินที่สุด ผู้ปฏิบัติจึง บรรลุธรรมได้อย่างจับพลัน โดยไม่มีพิธีรีตอง

๖. ท่านเว่ยหล่างจึงได้วางหลักให้คิด ชนิดที่เรียกว่า “กลับหน้าเป็นหลัง”

“การเป็นอิสระจากเครื่องข้องทั้งหลาย นั้น หมายความว่า ไม่ข้องแวะอยู่ในรูปและวัตถุ ไม่ข้องแวะอยู่ในเสียง ไม่ข้องแวะอยู่ในความหลง ไม่ข้องแวะอยู่ในอยู่ในการตรัสรู้ ไม่ข้องแวะอยู่ในสิ่ง อันเป็นตัวยืนโรง ไม่ข้องแวะอยู่ในสิ่งอันเป็นคุณลักษณะที่อาศัยไม่ข้องแวะอยู่ใน (อยู่กับตัวที่ยืนโรง)

คำว่า “ใช้จิต” นั้น หมายความว่า ให้ “จิตเอก” (กล่าวคือ ตัวจิตรวมของสากลโลก) ได้ปรากฏ ตัวมันเองในที่ทุกแห่ง อธิบายว่า เมื่อใดจิตประกอบอยู่ด้วยเมตตา หรือ โทสะก็ตาม เมื่อนั้นตัวเมตตาหรือ ตัวโทสะก็ปรากฏแทนเสีย ส่วนตัว “จิตเดิมแท้” ลับหายไป แต่เมื่อจิตของเราไม่ประกอบอยู่ด้วยอะไรเลย เราก็อ่มเห็นได้โดยประจักษ์ว่า โลกนี้ทั้งสิบภาค (หรือสิบทิศ) ไม่ใช่อะไรอื่นไกล นอกไปจากความปรากฏ ของ “จิตเอก” เท่านั้น

สรุปแบบจำลอง IMM ได้ว่า :-

ปัจจัยธรรมต่างพึ่งพิง “อิงอาศัยกันและกัน” เมื่อจิตอิสระจากเครื่องข้องทั้งหลาย ด้วย “วิถีแห่ง วิปัสสนาธุระ” ลุถึง “อนุตรสัมโพธิ” แจ้งชัดใจตนเองด้วย “จิตเดิมแท้” ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเป็นอิสระ จากการถูกกักขัง เป็นวิมุตติหลุดพ้นไป จึงประจักษ์ชัดใน “ตถตา” (ความเป็นเช่นนั้น Suchness ไม่อาจเปลี่ยนแปลง เป็นอย่างอื่นได้, ซึ่งเป็นชื่อของจิตเดิมแท้ชื่อหนึ่ง)

ปรากฏขึ้นเป็นครั้งเดียว หรือ ชั่วขณะจิตเดียว ใจของผู้ นั้น ก็จะยังคงอยู่ในสภาพแห่ง “ความเป็นเช่นนั้น” สถานะเช่นนี้ที่จิตลุถึง นั้นแหละ คือตัวสังขารแท้ ลักษณะการเช่นนี้ เจ้าจะรับรู้แจ้ง “จิตเดิมแท้” ซึ่งเป็นการตรัสรู้ อันสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

พุทธทาสภิกขุ. (๒๕๓๒). *สูตรของเว่ยหล่าง*, สำนักหนังสือ ธรรมบูชา ถนนอัมรินทร์.

_____. (๒๕๓๕). *คำสอนของฮวงโป*, พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน, แสงสุทธิการพิมพ์.

พระวิสุทฐิ์ร เชื้อเกียก. (๒๕๕๑). *สัทธรรมพินธุสัจธรรมอวโลกิตศรโพธิสัตว์มหากุณาจิตรธารณีสูตร*.

แปลจากจีน พากย์สู่ไทยพากย์ เมื่อพุทธชุกาลล่วงแล้ว ๒๕๔๗ ปี, วัดเทพพุทธาราม.

_____. (๒๕๕๓). *มัญชุศรีปริชาฎาปารมิตาสูตร*, แปลจากจีน พากย์สู่ไทยพากย์, วัดเทพพุทธาราม.

_____. (๒๕๕๓). *พุทธาวตังสกะ มหาไวยปุลยสูตร*, แปลจากจีน พากย์สู่ไทยพากย์, วัดเทพพุทธาราม.

_____. (๒๕๕๓). *มหายาน มหาสนธิปาต กษิติครรทศจกฐ สุต*, แปลจากจีน พากย์สู่ไทยพากย์, วัดเทพพุทธาราม.

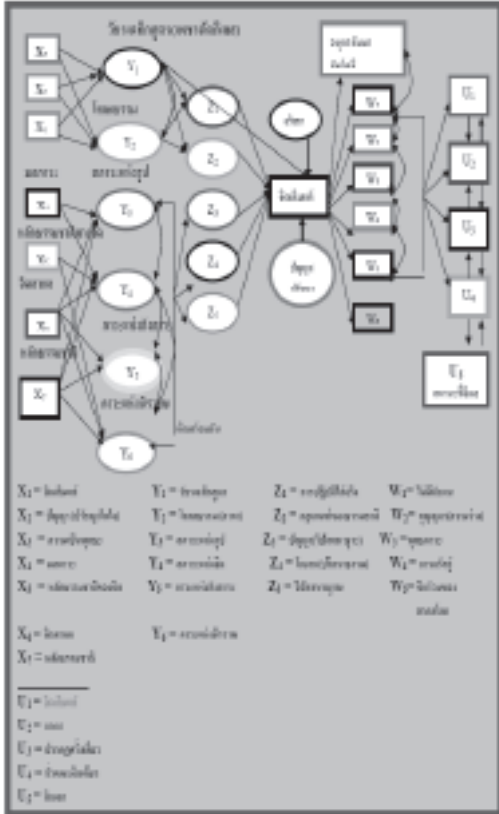
_____. (๒๕๔๒). *สัทธรรมปุณฑริกสูตร อวโลกิตศรโพธิสัตว์สมันตมุขปรัวรรค*, วัดเทพพุทธาราม แปลจากจีนพากย์สู่ไทยพากย์ เมื่อพุทธชุกาลล่วงแล้ว ๒๕๔๒ ปี.

หมายเหตุท้ายบท

กระบวนการสร้าง “รูปแบบการบรรลุธรรม” (แบบจำลอง Model)

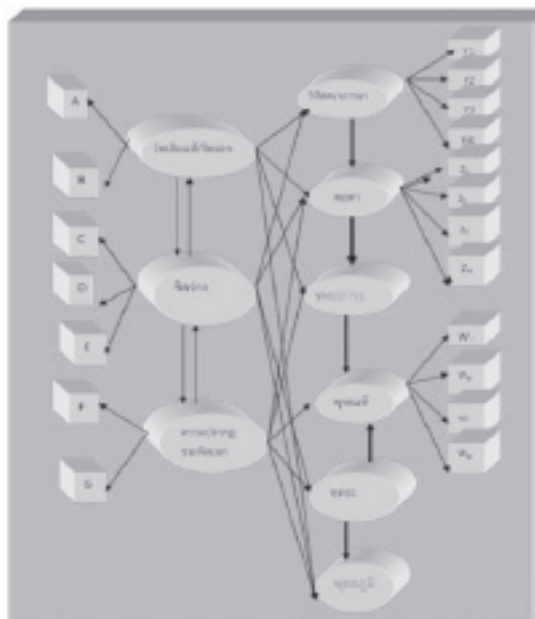
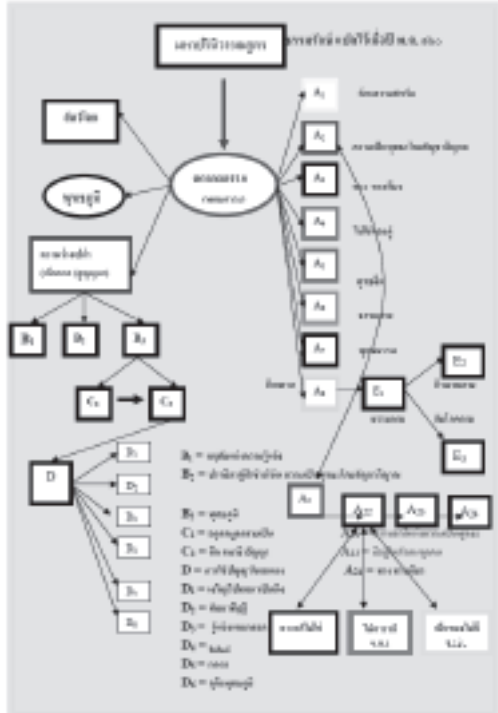
แบบจำลองทั้งหมดด้านล่างต่อไปนี้ เป็นการสร้างขึ้นจากความรู้ ความเข้าใจของผู้วิจัยเองทั้งหมด โดยยึดแนวความคิดจากทฤษฎี Lisrel (Linear Structural Relationship) อาศัยปัจจัยธรรมชาติทั้งหลาย ทั้งปวง ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ วิเคราะห์ขึ้นมานั้นทั้งสิ้น จากระบวนกรรรม ๒ เล่มดังกล่าว (สูตรของเว่ยหล่าง และ คำสอนของฮวงโป) ทั้งนี้ ดำเนินไปตาม สรูปแบบจำลอง IMM ที่กล่าวมา

ภาพที่ ๑ Model ๑ (Full - Non Model 1)

ภาพที่ ๒ Model 2 (Full - Non Model 2)

A-1616 B-1616 C-1616 D-1616 E-1616 F-1616 G-1616
 V_1 = 10000 V_2 = 20000 V_3 = 30000 V_4 = 40000
 Z_1 = 100000 Z_2 = 1000000 Z_3 = 10000000 Z_4 = 100000000 / 1000000000
 W_1 = 100000000 W_2 = 1000000000000 (1000000) W_3 = 1000000 W_4 = 10000

